

Diamantstein Zsuzsa

A kép Petrozsényben készült, a petrozsényi tenispályán. A képen édesanyám, Riemer Paula, akkori nevén Riegelhaupt Paula, feketében jobbról a harmadik. Mellette jobbra a húga, Aliz. Mindketten feketében vannak, mert gyászolták nagymamát [Mittelman Árminné Weisz Saroltát], aki 1926-ban halt meg. Itt nem tudnám megmondani már, hogy ki van, ismerősök, barátok, a család barátai, akik teniszeztek ott, és elmentünk nézni őket. Itt a szélén, balról a második én vagyok, akkor négy éves voltam, mellettem az akkori nevelőnőm, aki egy szász lány volt, úgy hívták, hogy Gréte, akitől én németül tanultam, és akit én nagyon-nagyon szerettem. Gréte szászsebesi lány volt, és nálunk volt egészen addig, amíg iskolába nem kezdtem járni. Édesnagymamának [Az apai nagymamáról van szó, aki korán meghalt, és volt ?mostoha?nagymama is. -- A szerk.] a testvérei, a Goldmanok, építettek egy fűrészgyárat Lónyán, románul Lonea, ez egy szénbányatelep Hunyad megyében. Petrozsény mellett van egy pár kilométerre, utána jön Petrilla [a Petrozsény és Petrilla közötti távolság 5 km]. Ezek mind a Zsil-völgyi bányatelepek. Ott volt ez a fűrésztelep, és így került a nagybácsim, Sándor tizenöt éves korában oda, kitanulni a fászmesterséget. Precízen nem tudom a lefolyását az életüknek, de tény, hogy akkor kerültek a Zsil-völgybe [az édesapával együtt], mikor már felnőttek voltak, abban az időben még magyar világ volt [Hunyad vármegye Magyarországhoz tartozott a trianoni békeszerződés előtt, utána pedig Romániához. -- A szerk.], és így maradtak itt Romániában. Édesapám vezette a fűrészgyárat, a nagybácsim meg az üzleti részét: utazott, fakeskedő volt. Én itt születtem, [Maros]Vásárhelyen 1922. június 17-én, a nagyapai háznál, a Mestitz-féle házban, mert anyukám Lónyáról hazajött szülni, mert az egy telep volt, és itt akart szülni az édesanyja mellett. Akkoriban nem kórházban szültek az asszonyok, hanem otthon. Édesanyám nem tudott táplálni, és még nem léteztek abban az időben a tápszerek, úgyhogy szoptatós dajkám volt. Közben nagymama felfedezte [Maros]Vásárhelyen, hogy létezik tápszer, valami svájci, a Nestlé nevű tápszer, amelyik abban az időben kezdődött, és küldött édesanyámnak, hogy próbálja ki, hogy azzal kezdjen etetni, mert borzasztó sokat éheztem, sokat bölgtem, mert nem volt mit ennem, akkor csak szoptatással nevelték a bábiket. Később Gréte lett a nevelőnőm. Nagyon szép életük

volt a szüleimnek. Strand nem volt abban az időben, de ott kint a telepen, ahol a fűrészgár volt, volt tenispálya a tisztviselőknek, s teniszezték. Volt kantin, ilyen közös konyha, szakácsnő, úgyhogy anyukának nem kellett főzni. Ott vidám élet volt, két lovas kocsival jártak be Petrozsényba cukrászdába és kávéházba. Nem tudom, hogy volt-e vagy nem abban az időben mozi, de volt valami kaszinóféle, és egymáshoz is jártak társaságba, kártyapartik voltak. Nagyon sokat szórakoztak, jól éltek. A lónyai tisztviselők között voltak zsidók is, Petrozsényben viszont nagyon sok zsidó élt, zsinagóga is volt. Ahhoz képest, abban az időben egy nagyon szociális gondolkodású főnök volt a Goldman nagybácsi, aki gyönyörű munkáslakásokat építtetett [A lónyai fűrésztelepet az apai nagymama, Goldman Regina két fivére -- Fülöp és Henrik -- alapította még az első világháború előtt. -- A szerk.]. Emeletes, gyönyörű téglalapú épületek voltak. A munkásoknak volt egyszobás, kétszobás lakásuk, a tisztviselőknek külön épületük volt, és szintén Lónyán laktak, de nem ott, ahol a munkáslakások voltak, hanem egy másik részén a telepnek külön volt egy tisztviselői épület, ahol több szoba volt. A nőtlenek ketten kaptak egy-egy szoba-konyhás lakást, a fiatal házaspárok szintén kaptak szoba-konyhát, s a családosok két szoba-konyhát. És ott volt közös fürdő, mert volt kazán. A vendégek, akik vásároltak deszkát, vagy akik jöttek üzleti ügyekben, vendégszobákban voltak elszállásolva, mert Lónyán nem volt szálloda. Abban az épületben, ahol a tisztviselőknek volt lakásuk, szobájuk, nekünk is volt lakásunk. Én nem emlékszem pontosan, hogy egy vagy két szobánk volt. Édesapám vezette az egész fűrésztelepet, amíg egészséges volt. Amikor megbetegedett, és többé nem dolgozott Lónyán, akkor Petrozsényben volt egy nagyon szép lakásunk, négy szoba, fürdőszoba, terasz, szóval nagyon szép lakás, amit béreltünk. Istenien éltek ott, anyámnak olyan jó dolga volt, úgy el volt kényeztetve, hogy rettenetes, nem dolgozott sehol.